

יש שתי גירסות

בתורה — והפער ביניהן

קובע גם כיום את דמות העם

עשרת הדיברות מופיעות בתורה פעמיים. ההבדל העיקרי בין שתי הגירסות נוגע ליוסיהשבת.

בשתי הגירסות, אומר הדיבר בנחמה כמעט זהה: "שמור את יוםיהשבת לקדשו (כאשר ציווה ה' אלוהיך). ששת ימים עבדו, ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלוהיך. לא תעשה כל מלאכה, אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגר אשר בשעריך".

אבל הנימוק שניתן לצו זה שונה לחלוטין בשתי הגירסות.

בנוסח האחד, המופיע בספר שמות (כ' ח'): "נאמר: כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, את הים ואת כל אשר בהם, וינח ביום השביעי. על כן בירך ה' את יוםיהשבת ויקדשהו".

ואילו בגירסה שבספר דברים (ה'), מופיע נימוק שונה לגמרי, לא עוד פולחני אלא חברתי והומאני: "למען ינוח עבדך ואמתך כמך. וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים, ויוצאך ה' אלוהיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. על כן ציווה ה' אלוהיך לעשות את יוםיהשבת".

היה או לא היה. מאות שנים של התפתחות דתית וחברתית מכריות בין שתי הגירסות.

הצו שהיה אותו הצו בשתי הגירסות:

"חלום בלהות — מלכודת — אבסורד — התאבדות".

על כך דיברו כולם. אך איש לא דיבר על העיקר

מתנורר ומתפלג

בדבר אחד צדק יצחק שמיר ל"חלוטין": "אייאפשר להטיל תוכנית כזו על העם בטכסיס עורמה והעלמה. הרברים צריכים להיאמר במפורש".

אבל בישראל ערבספס 1987 — מדינה שאננה ואדישה, המחפשת גיי רויים רגעים כדי להפיג את השיעמום — אין ויכוח רציני על שום דבר. גם לא על עניינים של חיים ומוות. מעל הפוליטיקה עומדים האירועים והכדורסל.

לכן התווכחו השבוע פרשנים רציניים על שאלות הרתגורל כגון: "האם אמר שמיר את אשר אמר כדי לדפוק את דויד לוי?". "האם מעוניין שימעות פרס לפרק את הממשלה?". "האם תהיה ינה בחירות בסתיו?". "האם יצחק רבין ישים רגל לשימעות פרס?".

ועוד כהנה נכהנה שאלות חשובות, ברוח הקושיות שההגדה של פסח שמה בפי הילדים.

איש אינו שואל את השאלה הרצינית, האחת והחשובה: מה רוצים להשיג בוועידה הבינלאומית?

רוקא יצחק שמיר העמיד את השאלה המרכזית הזאת. אולם היא טבעה בכיצת הפולמוס. דבריו הפרובוקטיביים על שימעות פרס, האיש ומיפ לגתו, השכיחו את כל השאר.

ואכן, אין זה רגיל שראשהממשלה אומר על ממלאמקומו, רעיונותיו ופולחניו, מילם בנוסח "רק בן-אדם, רק אנשים הרוצים באובדן מדינתם... ית' מכו (בזה)". "מלכות", "מי פתי ויא' מי?". "אבסורד מוחלט", "רעיון מטורף ומיפלצתי", "לשחק בגורלו של עם", "פרס הגה את הרעיון בליביליות אחת. שבו הוא נתקף בפסימיות ובייאוש", "טירוף זה".

אין אלה מילים המזמינות לוויכוח רציני. מי שמשמש בהן, קורא לקט"ט. בצדק קרא שימעות פרס לדברים אלה בשם "נאום בחירות".

ברור כי שמיר התרגו, על כי אנשי המעמד אמרו עליו לפני ועידתהרות שהוא מתנגד לוועידה הבינלאומית כדי לגבור על יריבו בוועידה. לנאום השבוע, אחרי הוועידה, תשובה לטענה זו, ומכאן הלשון הבוטה.

אך יצחק שמיר אינו זקוק ל"שום סיבה מיפלגתית או אישיות כדי להתנגד לוועידה בינלאומית. יש לו לכך נימוקים פשוטים והגיוניים. הנובעים מן כל דרך-חיים".

עם הנימוקים האלה יש להתמודד — אם רוצים להציג לציבור הישראלי את האפשרות לבחור בין שתי חלופות.

בטכסים ובלהטות

אלה נימוקי הרציניים של שמיר, כפי שבוטאו באותו נאום תוקף פני:

"אין מדינה בעולם המוכנה להפקיד את הכרעת גורלה בידי מדינות זרות, אלא אם כן היא יודעת מראש את אשר יחליטו".

אנחנו יודעים כי ברית-המועצות, והמדינות הערביות שמסביבנו, יודעות לבטח מה שתחליט ועידה בינלאומית מסוג זה על גבולותיה של ארץ-יש-ראל, על מעמדה של ירושלים, על הניתנות מיהודה ושומרון... אנחנו יודעים מה היא תחליט על גבולותינו, על ירושלים ועל יהודה ושומרון ועזה. יש האומרים כי נעמיד שורה של

תנאים, ולפי תנאים אלה הוועידה לא תוכל לכפות את רצונה, ותהיה רק ר"קורציה. מי פתי ויאמין?".

משתתפי הוועידה, כל אחד ואחד מהם ינסה לכפות על ישראל לסגת לגבולות 1967, כולל ירושלים.

"האם ירדן תסתפק רק בוועידה הצהרית חסרת כוח והשפעה? לא ר"כיום ולא יעז".

"ישראל עלולה להמית על עצמה אסון, אם היא תגורש מיהודה, שומרון, עזה וירושלים".

יש כיום במפלגתהעבודה כאלה, שכל הוויכוח שלנו בסנין, כל הסכמי קמפיין וידיד הם מבחינתם ניירות שיש לזרוק לסל-האשפה".

"הדברים צריכים להיאמר במפורש. מה כוונתם? מה מטרתם? האם יש ל"הגיע לשלום בכל מחיר, עלידי החזרת כל השטחים?".

אנשי מפלגתהעבודה ורקו משא ומתן ישיר לפה, ומציאים לנו את הוועידה הבינלאומית, שהיא בבחינת מיפלצת עזרונה".

"אייאפשר להשיג זאת, כפי שפרס נוהג, בטכסיס ובלהטות. כדי להר"כיל אותנו למלכודת הזאת".

אם מוציאים מסכומים אלה את השפה הדמגוגית, נראות הקביעות עצמן כנכונות. אי אפשר להכריע בעניינים כה גורליים, בטכסיס ובלהטות. אם תפורק הממשלה, והסוגיה כולה תעמוד לפני הבוחר בנושא העיקרי של מערכת-הבחירות, לא יהיה במילא מ"נוס מלחציג את הדברים כהווייתם. בוויכוח האבזרי של מערכת כזאת, בלהט של יצרם, ייסול ויישרפו כל המחלצות, ותעמוד הבעיה במערומיה.

רק פתי יאמין

מי צורך בהחלט בקבעו, שמי שרוצה להחזיק בכל השטחים ה"כבושים, או אף ברובם או בחלק גדול מהם, אל לו להיכנס להרפתקה זו.

בוועידה הבינלאומית, בהשתתפות חמש המדינות שהן חברות קבועות במועצת-הביטחון (ארצות-הברית, ברית-המועצות, בריטניה, צרפת, סין), וכן מ"דינות-ערב ואש"ף (בצורה זו או אחרת), לא יהיה אף משתתף אחד הרוגל בס"פוח מרבית השטחים לישראל. איש לא יתמוך בה במצע הליכוד, וגם לא במצע המערך (פשרה טריטוריאלית)".

הקונסנזוס הבינלאומי יתבטא בהכרח בוועידה כזאת. והקונסנזוס הזה אומר שעל יש-ראל לסגת לגבולות 1967 (אולי "בשינויים בלתי-מהותיים", כי דברי תוכנית-דגים משנת 1969), לתת לערבים ריבונות בחלק מירושלים, להעניק לפלסטינים את זכות ההגדרה העצמית, ובכללה הזכות להקים יש-שות לאומית בגדה וברצועה (מדינה עצמית או מדינה בקוניסדרציה עם ירדן).

עיקרון הנסיגה מן השטחים שנכ"כש במלחמת 1967 כלול בהחלטה 242, שיש-ראל דוגלת בה בלהט. עקרון הוועידה הבינלאומית כלול בהחלטה 338, שגם בה ישראל דוגלת. זכות ה"הגדרה העצמית של הפלסטינים אוש"רה ברוב עצום בעצרת-האו"ם, פעם אח"ר פעם.

ברור כי עקרונות אלה הם שיעמדו על סדר-היום של הוועידה הבינלאומית. אכן, רק פתי יאמין כי המעצמות הגדולות יבואו לשם כקישוט בלבד.

לכן, מי שסבור — כמו ש"מיר וחבריו — שארץ-ישראל השלמה היא עקרון-יסוד שאין לוותר עליו בשום מחיר, אינו צריך להגיע כלל לוועידה.

מבחינה זו לא חשוב אם דוגלים ב"עיקרון-יסוד זה בשם הבטחה אלוהית, נימוק-ביטחון, תורת-ז'בוטינסקי או כל נימוק אחר.

התנגדותו הטוטאלית של שמיר אינה, על כן, מוסרית. ואינה קפריסה של פוליטיקאי. זוהי בהחלט עמדה עקרונית בסיסית, שיש להתמודד עימה.

מי שיגמגם — יפסיד

ול העיקרון הזה יש להציג את העיקרון הנגדי: שהשלום חשוב לישראל יותר מכל השטחים הכבושים, שבמיסגרת השלום אפשר ס"דור-ביטחון אשר יבטיחו את המדינה יותר מאשר ההחזקה בשטחים הכבו

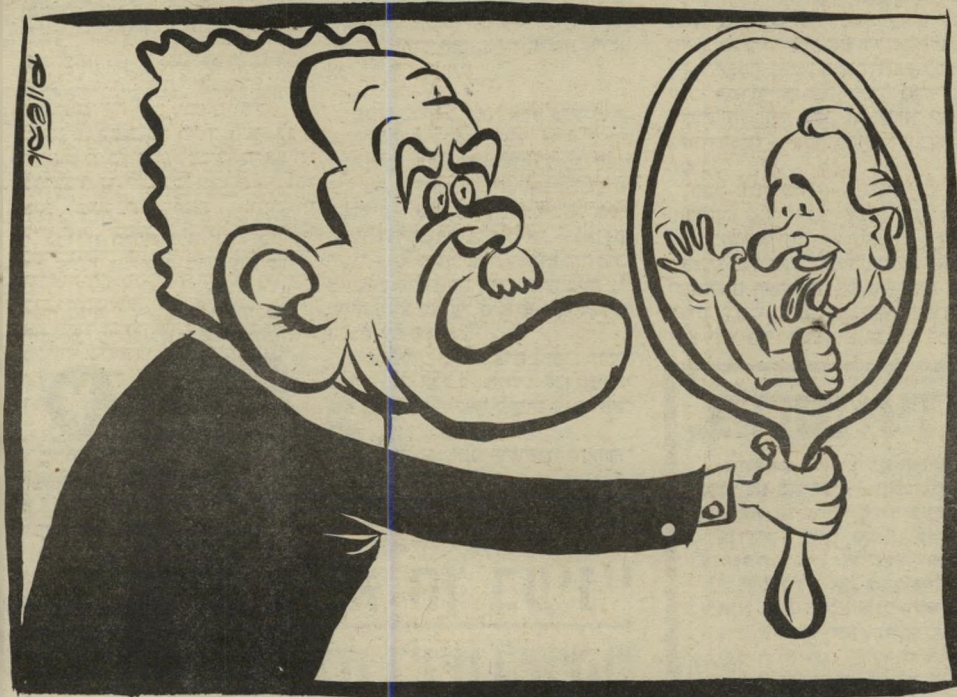
כוד. מבחינה זאת אכן היה נאום של שמיר השבוע נאום-בחירות לדוגמה. אם המערך לא יתייצב בבחירות כאלה כמו שדוגל בהן זרת כל השטחים תמורת שלום אמתי, ובחברה בזכויות הפלסטינים כדי למנוע מילחמות שי יובילו להשמדה גרעינית חד"דית — אין טעם בתרגיל כולו. המערך יפסיד.

בחור מלכודת

אם המערך לא ייטול את היוזמה לידיו, הן מבחינה רעיונית, הן מבחינה פוליטית, הוא עלול למצוא את עצמו במלכודת — ולא זו ששמיר ר"כר עליה.

אילו עלה פרס על דרך לוועידה לפני ביצוע הרטציה, יכול היה להפיל את הממשלה בכל עת. כיום אין לו ה"אפשרות הזאת.

אם יפרוש המערך מן הממד שלה, אין כל ביטחון שהממש"ל



מול הראי

הרישה חברתית-מוסרית ראשונה-ב"מעלה לאפשר לכל אדם ובעלי-חיים לנוח. אך בעוד שבגירסה הקדומה ניתן לכך הסבר שאינו תלוי במוסר אנושי, אלא במעשיו של אלוהים, הרי הגירסה המאוחרת מעניקה לדיבר ציווי מוסרי בעליל: לכל אדם, ישראלי ולא-ישראלי (בתנ"ך, "גר" פירושו זר), אדון ועבד, גברת ואמה, וגם לכל בהמה. הנמקה זו מצביעה על המרכזיות של יציאת-מצרים במיתוס הישראלי. איש אינו יודע אם בכלל היה אירעם מאורע כזה. באורח מזור, לא נמצאה לו שום הוכחה ארכיאולוגית או היסטורית.

יתכן שהיתה הגירה של שבט קטן, יתכן שהיתה יציאה של ששים מישי"חות, יתכן שכל זה לא היה ולא נברא, אלא משל היה. אך תהיה כאשר תהיה הגירסה הנכונה: אין ספק לגבי ה"השפעה העצומה שהיתה לספור זה על (המשך בעמוד 10)